

עין משפט
גזר מצוה

מ:

וּבַכֹּךְ לָמָּה לָפִי שֹׁאִין עֹנִין אֲמַן במקדש.
מימהוהלאהיו עונין ברוך שכלל'ו כשהיו שומעין שם הקדוש כדתנן בפרק אמר להן הממונה (יומא דף לה):
ובפרק טרף בקלפי (ספ דף נט.) וזה היה הפסק גדול מעניית אמן ועוד שהיו נופלין על פניהם שהרי כשהיו שומעין את השם מפי כהן גדול בשעת הגרלה היו נופלין על פניהם

כדאיתא בירושלמי הקרוצים היו נופלין על פניהם והרחוקים היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ואלו ואלו לא היו זזין משם עד שהיה מתעלם מהן ונראה דהתם ה"פ הקרוצים היו נופלים וכ"ש שהיו אומרים בשכלל'ו אצל הרחוקים לא היו נופלין אלא בלא נפילה היו אומרים והיה שם הקדוש מתעלם ומשכח מן השומעים קודם שהיו זזין משם מ"מ קא חזינן שהיו מפסיקין בענייתן בשכלל'ו ושמה היו עונין בשכלל'ו לאלתר כשהיו שומעין שם הנכבד והנורא ולא היו ממתינין עד סוף הפסוק ולפי שלא היו מפסיקין צין פסוק לפסוק חשוב להו כמו ברכה אחת: **וּמִנֵּין שַׁעַל בַּל בִּרְכָה תַּחֲלָה שֵׁנָא** ומרוםם עַל בַּל בִּרְכָה וַתַּחֲלָה. ואותה תהלה מפרש בפ"ג דמסכת תענית (דף טז:) שהיא בשכמל'ו:

שַׁמְעַת מִינָה חוֹלְקִין כְּבוֹד הַתֵּמִיד בַּמָּקוֹם הָרַב.
פ' הרב ר' ינחק בר מרדכי בפרק בל לו (יומא סט:) נראה דלסגן קאי שמקבל ס"ת מראש הכנסת ואינה מקבלה מתחזן בית הכנסת נמנא שזה חלק לו לסגן כבוד שראש הכנסת נריך לקבל מיד חזן הכנסת וליתן לסגן ומשני אצוי כולה משום כבודו דכ"ג דסופו לקבלה מיד הסגן אע"פ שסגן חשוב ומכובד עדיין כהן גדול

מעולה ממנו: **שַׁמְעַת מִינָה.**
וא"ת אמאי לא משני כגון דפליג ליה כ"ג יקרא לסגן וסגן לראש הכנסת כדפסיקו התם גיש נוחלין (ב"ב דף קט:) והילכתא חולקין והילכתא אין חולקין קשיא הילכתא אהילכתא ל"ק הא דפליג ליה רביה יקרא הא דלא פליג ליה י"ל הכא בסתמא קמי דלעולם היה המנהג כך צין פליג צין לא פליג ופלוגמיהו התם נמי צין פליג צין לא פליג דאי פלוגמיהו בדפליג לפסוק בדיא כמ"ד חולקין ואי דללא פליג לפסוק כמ"ד אין חולקין: **והאמר מר אין ישיבה בעזרה.**
לא ידעמי מקומו ומייתי לה בפ"ק דתמיד (דף מ.) ובפ' עשרה יוחסין (קדושין עח:) ובפ' ב' דיומא (דף כה.) ובתוספות רבי הראני דבחלק (פסאדרין קא:) בגמ' דג' מלכים מקומו ומורי הרב רבי מאיר בר קלונימוס הראני מקומו בתוספתא דסנהדרין^[כ] בפרק כהן גדול ונראה בדמוספתא דר' חייא בעזרה אלא למלכי בית דוד ואמר ר' אמי בשם ר"ל אף למלכי בית דוד לא היתה ישיבה בעזרה תיפתר שמקנ לו ככותל וישב לו והכתיב ויצא המלך דוד וישב לפני ה' אמר ר' אייבו ב"ר גרי שישב עזמו בתפלה תמן תנינן ינאח כח הראשונה וישבה לה צהר הבית השניה בחיל השלישית במקומה רבי נחמיה בשם ר' מנא מי תנינן ישבה לה ^ט(לא) במקומה עמדה לה במקומה והא דרבי אמי דמייתי בירושלמי דאף למלכי בית דוד לא היתה ישיבה במקומה בתחילת מדרש שזר טוב והתם משמע דלצית דוד היה מתוקן כסא ושם היתה ישיבה וי"ל שאותו כסא היה חוץ לעזרה והכי איתא התם אשרי האיש זס"ה ויצא המלך דוד וישב לפני ה' וכן תני רבי חייא אין ישיבה בעזרה אלא למלכות בית דוד רבי אמי בשם ריש לקיש אמר אין

וכל כך למה.
שנמקדש אומר את שלשתן ברכה אחת: **שֹׁאִין עֹנִין אֲמַן במקדש.**
ואין כאן צמה להפסיק: **קומו וברכו את ה' אלהיכם מן העולם ועד העולם.**
בספר עזרא כתיב שכל ברכה שהיו מצרכין במקדש כך היו מצרכין ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם למגן אברהם וכן למחיה המתים:

ויברכו שם כבודך.
ושאר העם יענו בשכלל'ו שהעם עונין להלל ולהודות: **בַּתְּנִי' צִדְקוֹת ר"ג.**
ציוס הכפורים לאחר שכלתה עבודת היום קורא צמורה כדמפרש ואזיל ומצרך שמנה ברכות כדצענין למימר לקמן: **חזן הכנסת.**
שמש הכנסת שטורח עיסקי הכנסת עליו להכניס ולהוציא ולהפשיט את המיצה ולהכין הכל: **ראש הכנסת.**
על פיו נמתכין דברי הכנסת מי יפטיר צנביא מי יפרוס על שמע מי ירד לפני המיצה: **סגן.**
המוכן תחת כ"ג שאס יארע זו פסול ישמש תחתיו: **וקורא אחרי מות.**
שהוא סדר יוס הכפורים ופרשה ראשונה לחודה קאמר: **ואך צעשור.**
פרשת שור או כשב הסמוכה היא לאחר מות ויכול לגלוס ס"ת לשם צעוד שהתורגמן מתרגס מקרא אחרון של פרשת אחרי מות ואין כאן שהות כדי שיפסיק מתרגס ואין כאן גנאי לצבור וגולל את התורה.
ואע"פ שעדיין יקרא צעשור של חומש הפקודים על פה יקרא אותה ולא יגלל ס"ת לשם מפני שהוא רחוק ויש שהות שיפסיק מתרגס וישתוק לפניהם ואין מתחיל בפסוק אחר ואיכא גנאי: **ואומר יסר ממה שקריים לפניכם כטוב כאן.**

אע"פ שאני עמיד לקרות עוד פרשה שלישית אל תדמו לאחר שחסירה היא מן הספר הזה ולכן אני גוללו דיותר ממה שקריתי לפניכם צענין היום כטוב צו.
ובגמרא^[כ] צעי כל כך למה ומשנינן שלא להוציא לנו על ספר תורה: **על הסורה.**
ברכה של אחריה.
ועל העבודה ראה.
ועל ההודאה מודים לפי שנגמרה העבודה ואין עבודה בלא הודאה כדאמר^[כ] במסכת מגילה (דף יח.) וזבח תודה יבכדניני^[כ] אחר וציחה הודאה: **ועל מחילת העון.**
אתה בחרתנו שחותם מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו וגו': **ועל המקדש.**
מתפלל על המקדש וחותם בברוך אשר צמר במקדש: **ועל ישראל.**
מתפלל על ישראל וחותם ברוך הצבור בעמו ישראל.
וכן על ירושלים ובמסכת סוטה ירושלמית^[כ] מפרש לה: **ועל שאר הספלה.**
בגמרא^[כ] מפרש לה: **גַּבְי' שמע מינה.**
מדקתני חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת כו' ואין חזן הכנסת נותנה לכ"ג אלא מכבד את ראש הכנסת בפני הסגן ובפני כהן גדול וראש הכנסת מכבד הסגן בפני כ"ג ש"מ חולקין כבוד לתלמיד תלמיד קטן חולק כבוד לתלמיד גדול ממנו ואע"פ שהרב שם ואין גנאי לרב וסתמא כמ"ד חולקין דפלוגתא היא גיש נוחלין גבי צנות ללפחד (ב"ב קט:) **כולה משום כבודו דכ"ג.**
ולעולם אין חולקין והכא כולה משום יקרא דכ"ג הוא שמראין את מעלותיו מעלה למעלה ממעלה: **אין ישיבה בעזרה.**
דאין כבוד שמים בכך ואפי' מלאכי השרת אין להם שם ישיבה דכתיב (ישעיה ו) עומדים ממעל לו [קרבנ] על חד מן קאמיא (דניאל ו): **אלא למלכי צום דוד.**
שחלק להם המקום כבוד להראות שכלכותו שלימה: **כדאמר רב חסדא.**
לקמן^[כ] בעזרת נשים.
היו קורין בו והיא היתה חול כשאר הר הבית שלא נתקדש אלא מן החומה ולפנים ואפילו חלל שער נקנור העולה מעזרת נשים לעזרת ישראל לא נתקדש:
ויקרא

ישבה בעזרה אלא במקום מלכות בית דוד בלבד משמע דבאותו מקום היתה ישיבה לכל אדם ומינה דייק דכסאו היה נתון חוץ לעזרה מכלל דאף לעזמו אין ישיבה בעזרה ומו התם וכן הוא אומר וישב לפני ה' ולא כן א"ר הונא בשם רבי שמעון אין ישיבה למעלה שאין להם קפיאת רגל שנאמר ורגליהם רגל ישרה וכתיב וכל צאב השמים עומדים מימיו ומשמאלו למעלה אין ישיבה ודוד וישב אמר רבי אמי אף למלכי בית דוד אין להן ישיבה בעזרה מהו וישב לפני ה' שמקנ עזמו לכותל ולמי היתה ישיבה בעזרה וצהיכל היו אומר לכ"ג שנאמר ועלי הכהן וישב על הכסא אס כן מהו וישב שישב עזמו בתפלה וקשה לר"י אס לכ"ג היתה ישיבה א"כ מאי מקשה הכא והא אין בכ"ג קיימין ותו ^ט(קשיא מפ' שני דבזבים (דף יט.) דלמר התם כיצד קידש מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית ומקדש אמר לו הפלגת אי אפשר לעשות כן שפיר קאמר ליה אמר רב יוסף חזירו מסייעו מאי צינייהו עמידה מן הזד איכא צינייהו^[כ]:
כתב

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

מסורת הש"ס

א) תענית טז: ברכות סא, ב) רש"א, א) יומא סח:, ד) ג"א ועל שאר, ט) ניומא סט:, לקמן מא: ב"ב קט:, ו) [סנהדרין קא: ע"ש תמיד כו. ע"ש קדושין עח: יומא כה. ע"ש סט:], ז) [שם יומא סט: ע"ש מוספתא פ"א, ח) [לקמן מא,], ט) [מהליסגן, י) [פ"ו ה"ו], כ) [לקמן מא,], טו) [דף מא,], טז) [פ"ד, ז) ס"א א"ט, ח) נע"מ הרכש"א, ט) ופרין וליבת מיתב ומשני אמר קרא לשבת. כל"ל רש"א,

תורה אור השלם

1. ויאמרו הקלויש ישוע [קדמיאל בני חשבניה שרביה הודי'ה שבניה פתחיה קצמו ב'רבו את יי אלהיכם מן העולם עד העולם וירברבו שם כבודך ומרוםם על כל ב'רבה ותהלה: תמיהה ט ה

- ויקרא טז א
- ויקרא כג כז
- במדרב כט ז

5. ויבא המלך דוד וישב לפני יי ויאמר מי אנכי אדניי אלהים ומי ביתי כי הביאתני עד עד הולם: שמואל ב ז יח

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גב' הכא נמי בעזרת נשים מימיני. מלת מימיני מתקן וצ"ב דמינא כל"ל לענ"ד ועי' מה שכתבתי ביומא דף סט ע"ב ועי' שו"ת כנה"ג לא"ח בבבלי הגמרא אה פ"א ומ"ש על סוגיין ע"ע: